

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 40.—
polletno Din 20.—

Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani

Pošt. ček. račun št. 10-499

Ogledalo dogodkov

Marsikomu ne gre v glavo, kako je moglo priti v »Boju« do tega, da je bilo dne 14. aprila mahoma, brez debate, brez razsodišča, brez zagovora — torej prav nič demokratiški — izključenih cela vrsta društvenih delavcev, ki so dotlej stali v prvih vrstah in ki so bili tudi ustanovitelji te organizacije, njeni ideologi, celo častni člani, njeni možgani, njena usta pred javnostjo, ki so preganjanje trpeli zanjo, ki so malo prej še uživali vse zaupanje organizacije, saj so bili na občnem zboru dne 8. decembra izvoljeni v Osrednji izvršni odbor, torej v najvišji delovni forum organizacije. To je eno dejstvo. Drugo dejstvo pa, ki tudi gre le malokomu v glavo, je to, da so izključenci pristaši Ljotičevega gibanja, tako, da so mnogi vprašujejo, ali se »Boj« ni morda vdinjal borbi zoper to vsedrjavno ljudsko gibanje.

Da bo vse to povsem razumljivo tudi nepoučenim tovarišem iz »Boja«, naj bo »Prelomu« dovoljeno, da v naslednjem navede nekaj dejstev in razjasni nekaj pojmov, katerih znanje je potrebno za presojo dogodkov v »Boju«. Pri celi stvari gre nedvomno pa predvsem za borbo med dvema svetovoma, med starim izumirajočim in novim, ki prihaja. Ne gre pa tu prav nič ali vsaj prav malo za posamezne osebe, ki temu boju dajejo ime. Sicer je res, da le-te stojijo v ospredju, vendar je to le videz, kajti spretno roke ljudi, ki za vsem tem igrajo svojo igro, so jih nalašč porinile v ospredje, da se zamede sled, ki bi utegnila voditi v njihov tabor.

Prvo dejstvo, ki ga je treba podčrtati, je to, da je bil »Boj« ustanovljen ne kot golo nadaljevanje razpuščene Zveze slovenskih bojnikov, marveč kot nova organizacija, ki je pa kot nekakšno jedro sprejela vase na podlagi njihovega pristanka stare bojovniške skupine. Ta nova organizacija je bila nekaj novega ne samo za Slovenijo, marveč za vso Jugoslavijo. Za vso Jugoslavijo pravimo, saj so se kmalu za njo zanimali po vsej državi in tudi inozemski časopisi je niso mogli zamolčati. Zakaj je bil »Boj« tako opažen? Ker je bil izraz nove miselnosti, ker je hotel, da se združijo po vsej državi ljudje enih misli, namreč ljudje, ki dajo na poštenje, dobro gospodarstvo in smotrno urejevanje odnošajev med vsemi pokrajinami Jugoslavije. Pravila »Boja« so misel vsedrjavne, zaenkrat sicer samo slovenske organizacije jasno poudarjala. V tem je bil tudi pomen »Boja«. Zato so ljudje od njega tudi nekaj pričakovali. Ako naj Slovenija zaživi boljše življenje, bo to mogoče le na ta način, da se ozdrave razmere širom vse domovine. Naše slovensko ljudstvo je »Boj« s tega vidika tudi pravilno ocenilo. »Boj« je po svojih načelih ustrezal tako vsakemu Slovincu, ker je hotel dati Sloveniji tisti pomen in položaj v državi, ki ga zasluži in do katerega ima pravico, na drugi strani pa je hotel okrepiti vse države na temelju smotrnejše ureditve. Ta dva cilja sta postala našemu ljudstvu takoj jasna in naši krasno občani shodi so kmalu pokazali, da ljudski razum lahko in rade volje sledi poti, ki si jo je začrtal »Boj«. Tem bolj pa je ljudstvo privlačilo načelo »Boja«, da bodi naše novo gibanje nadstrankarsko, to se pravi, da naj se Parlamentarno zastopstvo preobrazijo, in sicer na ta način, da bodo ljudske množice zastopane na podlagi stanovskega načela, to se pravi, da zastopaj kmeti, delavci, delavci, uradniki, kajti le tedaj bo Parlamentarizem imeti pri svojih zakonodajnih odločitvah jasno sliko o dejanskih potrebah ljudstva. Torej nadstrankarstvo »Boja« je bilo mišljeno tako, da »Boj« ne odobrava ureditve političnega življenja v državi po vidikih starih strank, marveč da hoče doseči novo, smotrnejšo ureditev po gospodarskih in socialnih vidikih delovnih stanov države. S tem pa še ni bilo rečeno, da se »Boj« ne zanima za politiko, čeravno je bil registriran kot nepolitična organizacija. Verska organizacija ni bil, samo stanovska organizacija bojnikov tudi ne, le kulturna tudi ne. Pač pa so vse ideje, ki jih je sejal, izzvenevale v to, da država ni dobro ureje-

KAM?

Ni dvoma: stojimo na velikem in zgodovinskem razpotju. Veliko stvari, veliko pojmov se je preživelo. Mnoge vrednote so oskrunjene. Današnji čas je ves v znamenju negotovosti in nejasnosti. Tudi najspodobnejši popotniki begajol Tudi najboljši nameni propadajo! V splošni zmedi so opešali celo najmočnejši!

I.

Ljudje so prišli v zmedo, ker niso mogli razumeti časa in razmer. Nekateri so ohranili stare pojme; drugi so nerealno in lahkoverno poleteli naprej, pri čemur niso izkoriščali trenutnih položajev in so izgubljali čas. Medtem pa so se rodovi izmenjevali, življenje je teklo naprej in zahtevalo svoje.

Mnogi še danes ne morejo razumeti, da je svetovna vojna bila tudi svetovna revolucija. Celi gospodarski in pravni sistemi so utonili v preteklosti. Znanost je čez noč dosegla rezultate, ki jih je skozi stoletja naporno zasledovala. — Ljudje so stvarno videli in spoznali nove dele zemlje, o katerih so slišali prej samo v šoli. Podrla se stoletna cesarstva. Posamezni socialni nazori so dobili druga obzorja in druge težnje. Potrebe so naglo naraščale, življenje je dobilo druge oblike.

Takoj po vojni je to stanje dobilo tudi javno in oficijelno potrdilo. Nikjer niso postavljali spomenikov posameznim vojskovodjam, marveč neznanim junakom. V tem se zrcali posebljenje in proslavitev naporov milijonov malih in neznanih ljudi. V zgodovino in v bodočnost stapajo vojskovodje z ramo ob rami skupno s tistimi malimi in neznanimi.

Posameznik, osebnost je naglo gubila vrednost, individualizem trpi vidne omejitve in se umika. Čas in razmere so prisilile tudi močne ljudi, da so delali odstopke in popuščali. Te omejitve, ti odstopki, ki jih je pripustil individualizem, so odprli prve razpoke na zgradbi liberalne demokracije. Še kak novi val, še kak močnejši zamah, ki bi ga življenje

organsko diktiralo, pa se bo ta stara zgradba, ki je že nagnjena na stran in razpokana na vseh koncih — zrušila in odšla v preteklost in v zgodovino. Kajti družba in življenje imata svoje periode in zahteve, pa s tem v zvezi tudi svoje misli in stremljenja.

II.

Po svetovni vojni je bilo jasno, da bodo dobile vse družabne ustanove in politična stremljenja nove zahteve in druge oblike. In to se je kaj kmalu pokazalo. Namesto posameznika — človeka — smo vedno pogosteje slišali besede: družba, skupnost! Občutili smo, da je posameznik, najsi bo kdorkoli, v bistvu samo član družabne skupnosti, kateri mora dati in doprinašati po svoji moči in sposobnosti. Ta občutek je naravno izšel iz same svetovne vojne, v kateri so se v kratkem času izvršile ogromne grupacije, znanstva in izkušnje, ko je bil posameznik samo neznano in slabo bitje.

Liberalizem, ki je v svojih posledicah in v svojem tekmovanju prikladal svetovno vojno, je dobil velik udarec ravno tako, kot je nekoč fevdalizem (nadvlada plemstva) prikladal v svojih posledicah francosko revolucijo. V svetovni vojni je bil liberalizem idejno in stvarno pobit in je izšel iz vojne v cunjah in krpah. V tem je bistvo svetovne vojne, v tem je svetovna revolucija, ki pomeni v jedru polom tega sistema!

Tega niso mogli, oziroma niso hoteli razumeti ljudje stare miselnosti. Peli so naprej staro pesem tudi v novi dobi pod videzom liberalne demokracije, pa so uvedli sistem izkoriščanja človeka nad človekom, stanu nad stanom. Odtod nove nesreče kot posledica tega početja.

Ko je izgubila vsak idejni temelj, vsako življenjsko in organsko neobhodnost, se je liberalna demokracija (na razne načine pod različnimi okolnostmi) izprevrгла v najslabše vrste vladavine — v strankarsko diktaturo!

na. Ustvarjal je na ta način novo miselnost. In s tem je indirektno vplival na politiko. »Boj« je bil torej indirektna politična organizacija, saj direktna pod tedanjim režimom ni smel in zato ni mogel biti. Vendar pa so zdrave slutnje našega ljudstva kmalu prepričale delegate bojovniških organizacij, da je pristna naloga »Boja« na polju političnega udejstvovanja. Kajti naš človek je s prirodno mu bistrino kmalu ugotovil eno: namreč to, da mora »Boj«, ako naj kaj doseže, ako naj doprinese k izboljšanju razmer v državi, dobiti prvič pravico, da se politično udejstvuje, drugič pa, da se s pomočjo somišljenikov po drugi banovinah razširi po vsej državi. In res, dne 1. julija 1934 so zbrani delegati vseh skupin »Boja« soglasno in z navdušenim odobravanjem sklenili, da se predlože notranjemu ministrstvu v odobritev nova pravila, po katerih bi »Boj« postal politično društvo za vso državo. Pravila so bila vložena, vendar je tedanji režim odobritev teh pravil odklonil.

Doslej se je zgodovinska vloga »Boja«

razvijala smiselno in normalno. Kmalu nato pa, ko se je prvi nalet mladega, čilega, agresivnega »Boja« nekoliko unesel, so se pojavile neke sile, ki so bile doslej v ozadju, oziroma, ki so previdne čakale, da se polže prvo navdušenje. Kajti moramo si biti na jasnem, da vsako novo gibanje gospodarskega, političnega ali socialnega značaja, pa naj bo še tako plemenito v svojih ciljih in koristno za skupnost, vselej nehoti nemilo zadene ob stare ustanove, za katerimi pa so vedno skrite posamezne osebnosti s svojimi interesi, osebnosti, ki ob nastopu novih političnih skupin trepetajo za svojo moč, oblast, za svoj ugled, za svojo slavo in zlasti za materialne ugodnosti, ki izvirajo iz privilegirane položaja starih, priznanih strank.

Da je bil »Boj« trn v peti vodjem starih strank — ne pa ljudstvu seveda — se je kmalu pokazalo. Začelo se je naskakanje »Boja«. Najprej se je to vršilo javno, naravnost, v časopisju. Toda kmalu je obveljalo prepričanje, da je »Boj« prestrma skala in pretrda, zato je bil naskok odstavljen z dnevn-

Tu pa je liberalna demokracija istočasno tudi preklicala sama sebe. Kajti namesto pojma državljana, enakosti in svobode, je privedla do stranke in njenih interesov — odtod pa do katerije in klike. Kolikokrat so proglasili kot veliko resnico, ako se je kaka umazana klika proglasila za glavni stebel skupnosti zato, da je vsa družba na drugi, nasprotni strani ostala stvarno brez pravic. To je bila logična posledica tega porušenega sistema, ki si je hotel po volji božji podaljšati življenje. Ali je potem čudno, da so se pričeli ljudje zbirati, da bi podrl tisto, kar je bilo že podrt? Ali je morda čudno, da sta se zastoj izgubljala čas in moč, medtem pa so vse moralne in socialne vrednote tonile v brezbrizno apatijo in omračenost. Resnično: večje zmede, večjega brezpotja nikdar ni bilo!

III.

Takemu stanju je seveda morala slediti protiakcija in reakcija. Na razne načine je družba reagirala, sledili so razni ukrepi pri raznih skupnostih. V splošnem moremo reči, da je reakcija zavzela dvoje oblik.

Skupna ali kolektivna volja in njene zahteve so dobivale z vsakim dnem močnejši izraz. Jasno je bilo, da se ta kolektivna volja in njene zahteve morajo dvigniti iznad vsega. Jasno je bilo tudi to, da vsa pota vodijo k tej skupni volji.

Nekateri so bili pri tem celo preveč pogumni. Začeli so s poskusom, z eksperimentom in tvegali, da izgubijo vse. Našli in utrdili so neko namišljeno, teoretično kolektivno voljo in zahteve. Vse to so, izkoriščajoč razmere, s silo vrinili skupnosti. Sovjetska Rusija služi kot primer tega eksperimenta. In ravno na poprišču tega velikega poskusa je bilo hitro opaziti, da še tako železna in logična miselna teorija nikdar popolnoma ne soglaša z resničnim življenjem. Odstopiti so morali od te skupne ali kolektivne volje, še vedno odstopajo znatno od nje — in vse se v toku časa uravnava po zahtevah stvarnega življenja.

Kdor je gledal novi ruski film »Čeljuškinci«, je opazil zalet in propagando

nega reda. Pojavili so se klasični trojanski konji. Kajti »Boj« je moral pasti za vsako ceno, torej tudi za ceno nejnauškega zahrbitnega vojskovanja. Pasti pa je moral zato, ker je hotel iti svojo lastno pot, pot slovenskega in obenem jugoslovanskega ljudstva v novi dobi, v novi državi, v prenavljajoči se Evropi. Trojanski konji so napravili seveda zmedo v organizaciji. To so pokazale volitve dne 8. decembra 1934. Dotlej jeklena enota »Boja« se je zamajala ne pod udarci, marveč radi pritenega, komaj opaznega dela glodavcev. Vendar je trezni politični instinkt večine delegatov odklonil izvolitev v Osrednji izvršni odbor »Boja« takih ljudi, ki se niso sramovali niti prevare, samo, da bi kot odposlanci starih politikov prodrli na odločujoča mesta v »Boju«.

Na delegatskem zboru 8. decembra 1934 izvoljeni Osrednji izvršni odbor je imel težko stališče. Moral je braniti samostojnost »Boja«, moral je braniti načela »Boja« hotel je ohraniti »Boj« na tisti veliki, lepi cesti, ki si so jo bili od vsega početka ustanovitelji začrtali in ki jo je bilo odobrilo slovensko ljudstvo po svojih delegatih. »Boj« je bil težak. Neresnične vesti, s katerimi so razni strankarski izzivači begali članstvo, so končno dosegle to, da se je začelo vzbujati nezaupanje zoper tedanji O. I. O.

Posebne vrste preizkusni kamen za »BOJ« so bile volitve v skupščino, razpisane za dne 5. maja. Stvar najnavadnejšega političnega računa za »Boj« bi bila misel, da mora ta organizacija, ki je imela v vseh slojih našega ljudstva toliko zaslonbe, ostati tudi med volitvami kompaktna, strnjena, neomajna,

(Nadaljevanje na 4. strani spodaj.)

Vsem naročnikom!

To je zadnja številka, ki jo pošljamo še vsem naročnikom „Preloma“, letošnjim in tistim, ki lani niso ostali nič dolžni. Prihodnje številko pa dobe že samo tisti, ki so letos storili svojo dolžnost. Zato pohitite s plačilom naročnine! Čekovne položnice smo bili priložili št. 21.

Uprava „Preloma“,
Ljubljana, Kolodvorska ulica 8

mladega **sovjetskega nacionalizma** v taki meri, da ga je moralo to presenetiti. Ta propaganda je izražena na tako mojstrski način, da bi se resnično vse buržoazijske države mogle učiti pri Sovjetih. Z druge strani pa moremo mirne duše reči: ta mladi, sveži nacionalizem Sovjetske Rusije nima ničesar skupnega s prvotno zamišljeno kolektivno voljo, ki naj bi se v celoti vsilila Rusiji. Kaj je v tem? **Sovjetska Rusija je podredila posameznika družbi, ker ji je to bil cilj; toda končno je tudi družbo podredila naciji — čeprav to ni bil njen cilj — pač pa jo je k temu prisililo življenje.** Na ta način pa ji bo omogočeno, da izgradi novo družbo z novimi, svežimi vrednostmi.

Drugi so šli po stari poti liberalne demokracije s ciljem, da stvorijo nekaj novega in neobhodno potrebna. **Nacionalni socializem v Nemčiji je poskušal najti kolektivno voljo iz stvarnih zahtev družbe, pa da jo nato vsili vsem z zakon-**

nitim postopkom. Ker pa je izhajal iz nedoločnega k nejasnemu, je nacionalni socializem ubiral stara pota in metode. Zato pa se ne more otresti niti obzirov, niti obveznosti, katere so na takih starih potih neizogibne. Radi tega ne more pričakovati, da bi se voditelji nacionalnega socializma mogli osvoboditi obzirov — kar pa je neobhodno, ako hočejo ustvariti nekaj novega; zato ni mogoče drugače, kot da se bo nacionalni socializem postopoma izprevergel v predvojni imperializem.

Torej, tako je: v splošem brezpotju, v splošni zmedi je nedvomno pravilno samo to, da se skupna ali kolektivna volja družbe dviga kot resnična velika sila ter da se nova pota nove družbe in nacije podrejajo tej volji, ne pa preživeli in iztrošeni liberalni demokraciji.

Ljudje, ki tega nočejo videti ali občutiti, so podobni slepcu, ki stoji na robu prepada — pa vseeno stopa naprej...

Po savinjskem bojišču

Že dalj časa se je zbiralo veliko strasti in bojevitosti med ljudstvom pod celjsko egido. Na sejah se je pojavljala polagoma očitena prelom med odborniki. Prvi tovariš je vleknel na eno stran, njegova teoretska desna roka, mlad tajnik na nasprotno. »Ukloni se disciplini in večini!« so mu prijateljsko svetovali starejši, komodnejši bojevniki. »Če ima stotisoč ljudi napačne pojme, ali naj se jim zato edini med njimi, ki jih nima, gladko ukloni?« je nedolžno odgovarjal mladi mož. »Seveda naj se ne — ali tukaj smo bojevniki in med nami mora biti disciplina...« je nadaljeval svetovalec. »In ker vlada med bojevniki zmeta, zato naj ostane ta radi discipline...?« je nenadoma ostrejšje odvrnil mladenič. »Še dolgo ne! Z isto dolžnostjo, kot smo se lani v začetku maloštevilni uprli 3 milijonski stranki, z isto dolžnostjo se upremo sedaj zmoti in zaslepljenosti, kateri podlegate pod spretnim, zakritim vodstvom iz nekaterih pisaren. Zelo mi je žal, da ste vi tako zaverovani v eno osebo in vam je vseeno, pod čegavo komando ta stoji. Moja in mojih tovarišev stvar pa je, da ostanemo na svoji liniji ter gremo naprej, magari sami. Saj je tudi lani začelo čisto polagoma. Za našo smer dela čas. Ker se nam ne mudi za skleda, nismo nestrpn...« se je razvnel tajnik ter se oblačil. Videlo se mu je, da je nekako olajšan stopil pod svobodno nebo ter lahkkih korakov odšel domov.

To bi bil mal preraz iz predmajskih dni, onih bojevitihih dni, ko se je vse pridušalo in zaklinjalo, da je stare jenesarije konec in da sedaj nastopi novi mož, za katerega se je že z vsem elaoom vodil prijateljski »boj«. Nekateri pa smo dejali, trdno prepričani, da bo ostalo vse pri starem. In to čisto enostavno, ker ni

nobene sluge med narodom. Smejali so se nam in nas gledali pomilovalno...

Vrsto bojevitih shodov je nehotu otvoril naš bojni tovariš Ljotič, ki je nič hudega sluteč, stopil med slovenske ljudi, tako visoko kulturne in baje tako silno spredaj pred ostalimi jugoslovanskimi brati. Toda ko smo stali v lepi dvorani celjski ter strme gledali na podivjanost, s katero sta se odlikovala inteligent in preprost delavec — v tem oziru bratsko ujedinjena — nas je postalo globoko sram pred našim srbskim tovarišem. Toda on nas je pristrčno potolažil, češ da ve, da je stvar nahujšana in da ima o slovenskem narodu trdno, visoko mnenje, ki mu ga tudi taki nastopi ne morejo omajati.

Po tem shodu se je izvršil v odboru odkrit prelom, podali so ostavko podpredsednik in tajnik in še par tovarišev. Vsi tisti, ki so bili že lani na tem, da pristopijo, pa jih je stranpot, v katero je polagoma začelo to krasno ljudsko gibanje uhajati, od tega odvrčala, so nam čestitali, da smo vendarle enkrat izpregledali.

Bojevito razpoloženje je vladalo tudi po drugih shodih in celo mesto z okolico je pozabilo malo na krizo, zadeve ob Savinji, tako da je bilo vse navdušeno. Najbolj pridni pa so bili pristaši abstinence. Njihova lista je nazadnje tudi odnesla kolosalno večino...

Spominjam se sestankov in shodov, katere sem videl v savinjski dolini, in kar toplo mi je bilo ob srecu, mlademu naivnemu, ko sem videl tako silno ljudsko voljo, ki niti spričo zlatih epolet ni oklevala. Še sam sem postal navdušen in ponosen, da se smem šteti med te ljudi. Mislim sem na dolge vrste bojevnikov, ki so hitele v boj za svojega tovariša, mi-

slil sem na enodušno slogo, ki je zavladala po deželi po zadnjem delegatskem zboru — tako smo bili vsaj poučeni — in že se mi je zdelo, da je bilo moje črnogledo prerokovanje o starih mčzeh, ki bodo zmagali, specijelno pa tukaj, odveč.

Kamor pa sem prišel, so me idealni borci in bojevniki kregali, češ, kaj smo naredili v Ljubljani, da smo izdali tako nesmiselno parolo ter odstopili tedaj, ko je ravno cel narod čakal, da stopimo v boj, kot smo jim celo leto govorili na vse kriplje. »Nisem jaz kriv in moji tovariši, če so se ljudje dali pretentati od abstinence stranke,« sem se smeje branil. »Saj ste slišali sami, kako idealni so novi in kaki koristolovci smo bili prejšnji — torej bo že prav, kar so sklenili. Bojevniki moramo poznati disciplino, veste, in delati po njej, zato lahko drvi vsak, kamor hoče in za katerim hoče, ker so bojevniki tudi demokracija ter nepolitični. Samo za Ljotičem, za tem pa Bog ne daj! To je pa strogo prepovedano, kajti ni ga pravila brez izjeme in tudi tukaj je Ljotič izjema v nepolitičnem pravilu bojevnikov...«

»Vrag vas vzemi vse skupaj!« je zaključil idealni možakar svoj pogovor o tej stvari. In na sličen način se polno drugih, s katerimi sem prišel skupaj. »Ko je bilo treba udariti, ste se skrili za pravila ter pokazali narodu pot v abstinenco, potem pa še govorite, da ste nepolitični! Ne samo to, tudi reaktivari ste!« se je vnemal drugi. S težavo sem ga prepričal, da jaz nimam s temi ljudmi nič opraviti, ker sem obratnega mnenja, in sem mu povedal, da so tudi tajnik, ki je vedno zastopal isto linijo, in ostali odstopili, ker smatrajo, da je to zgrešeno. Šele potem se je mož pomiril ter izjavil, da bo delal za »Zbor«, katerega se toliko ljudi v slovenski deželi v giljivi slogi boji.

Zdaj so se duhovi malo pomirili, ljudje udali v svojo neizbežno usodo, usodo nevzgojenega, plašljivega naroda ter se tolažijo na bodočnost. Tudi mi imamo bodočnost pred seboj, ne kot tolažbo, ker je nismo potrebni, ampak kot naše plačilo, ker smo sedaj trdo delali in se borili za stvar, ki je ljudstvu še nekoliko nepriročna, ker je docela nova. Tudi se imamo boriti s starimi miselnostmi, katerim smo napovedali vojno in ki v nas upravičeno zro svoje najnevarnejše nasprotnike.

Volitvena doba je pokazala bolj kot kdaj prej, kako potrebna je pri nas disciplina, strnjjenost in pa dejanja, ne pa besede. Kakšno je to ljudsko gibanje, ako mora proti svoji volji storiti stvari, ki niso po njegovem prepričanju? Kaj se pravi »demokracija«, ako pod njeno firmo delajo iz javnega življenja izrinjeni ljudje z ljudstvom, kar njihovem uza-ljenemu samoljubju ravno ugaja...! In potem se najdejo še »inteligenti«, ki pridigajo ljudem, kako je ta ista demokracija edina zveličavna — ljudje pa radi

te demokracije, kot jo oznanjajo, propadajo in ginejo...! Največji pobornik demokracije pri nas je javno pokazal, kako on razume ta pojmu. Na Ljotičevem shodu je delal tak kraval, da se sploh ni dalo govoriti — vse v smislu demokracije! Ali mogoče alkohola — in je na Slovenskem demokracija identična z slovensko največjo dobrino — alkoholom?...

Zato mora iti »Zbor« naprej brez ozira na take popadke. Zgodovina v 16 letih po vojni jasno kaže, kam je narod zavedla alkoholna demokracija.

Kdor je pogumen, gre z nami! Borci v Zbor in naprej! Kojan.

POMENKI

GOSPODARSKE ŠKARJE

»No, Janez, ali si že slišal, da bomo kmetje kmalu na konju, ker bodo dvignili cene kmečkim proizvodom?«

»Slišal sem, slišal. Samo ne vem, kako jih bodo dvignili: ali z žerjavom na vintu, ali z amerikerico ali pa kar na kontrapezo — in kako jih bodo podprli!«

»Kaj bi tisto! Ampak na drugi strani bodo cene tistih industrijskih proizvodov, katere kupuje kmet, pa padle.«

»O, vem tudi to. In se samo bojim, da bi mi pri splošnem padanju ne padla katera na glavo!...«

»Beži Janez, ti si teleban! S teboj se ni mogoče razgovarjati!«

NOVOST

»Ali veš, da imajo kronski vpokojenci, ki sploh nočejo postati dinarski, svoje glasilo v Ljubljani?«

»Da, da, baje mu pravijo »Slovenija.««

TUDI PREPRIČANJE

V avtomobilu je šel na volišče, živijo maček, je vpil, ker je vso noč pred tem prekrakal, zadaj na avtu je imel velik napis »živela abstinenca«, na volišču pa je volil g. Jeftiča.

Sila kola lomi in dela ljudi iznajdljive.

Dopisi

BUSEČA VAS. Mesec ji je vzel življenje. Na 16. t. m. jutraj se je po Bušči vasi in okolici raznesla strašna vest, da je 15. tega meseca ponoči Neža Kolarič vstala iz postelje kot že večkrat ob mesečni noči, pa so jo domači eden ali drugi vsakikrat ogovorili: »Kam greš?« in se je takoj zavedla. Usodno noč je pa nihče ni slišal, da je vstala in je zablodila iz veže v odprt vhod v klet, v katerega je strmoglavila po stopnicah na dno kleti in si zlomila tilnik. Bila je na mestu mrtva. Zjutraj pri vstajanju je oče vprašal, kje je Neža. Terezija je rekla. »Ne vem, je že dolgo ni zraven mene.« Ker so vedeli, da je podvržena lunini svetlobi, so jo pričeli iskati in jo kmalu našli na dnu kleti mrtvo. Pokoj-

Pod lipo

Tone: Že dolgo sem čakal, da te pobaram za neke stvari, ki so moji pameti nekam zoprne, čeprav se lepo slišijo. Današnje nedeljsko popoldne pod lipo je kot kot nalašč za to, ne zpustim te. Gotovo mi boš znal dati odgovor na moja sitna vprašanja, ki po knjigah in časopisih več brskaš kot mi, kar nas je drugih kmetov.

Frane: No le na dan z besedo, da vidim, kaj te tišči in kje.

Tone: Trenotek, da si prižgem pipico, potem se mi bodo misli boljše vezale, upam. — Tako! Zadnje čase veš, da gre nam kmetom precej trda.

Frane: Res je, saj čutim vse to na lastni koži. Podobno je tudi v drugih deželah in državah in lahko rečem, da je ponekod še hujše kot pri nas.

Tone: No, dobro. Pri nas se že več časa govori in piše, da je treba dvigniti cene kmetijskih pridelkov, tako da bo kmet prišel do denarja in da bo več kupoval od trgovca in boljše plačeval davke ter da se bo na ta način dvignila trgovina, obrt in industrija, pa tudi država da bo napolnila svoje blagajne.

Frane: Res je, vse to se govori in piše in mislim, da bi bilo lepo in dobro, ako bi se vse to dalo doseči, kakor si nekateri zamišljajo.

Tone: Tisto že, ampak moji sicer neuki, pa vendar, hvala Bogu, zdravi možgani me hočejo na vsak način spraviti med neverne Tomaže.

Frane: Tvoja nevernost ni brez podlage, kajti trditev, da je treba dvig-

niti cene kmetijskih pridelkov, je lepa in hvale vredna, vendar pa po mojem to delo ne bo tako enostavno, kot se sliši. Učeni gospodarstveniki pravijo, da je to na moč zapletena zadeva.

Tone: Veš, kaj se mi zdi čudno? To, da vsi vpijejo: cene je treba dvigniti, nihče pa ne pove, kako. In ta »kako« je pri vsej stvari največja umetnost. Ali ni tako?

Frane: Tako je! Ampak pustimo za enkrat te skrivnosti. Recept za to, kako bi se dvignile cene poljedelskih izdelkov, bo morala odkriti bolj prebrisana glava kot sva midva s teboj. Pač pa je dobro, da ti razjasn nekaj pojmov, ki ti morda niso znani, pa ti bodo razbistrili pogled, da boš lahko sam presojal, od česa je zavisna cena pridelkov našega kmetijskega truda.

Tone: No, le govori, jaz pa si med tem iztrkam pepel in nabijem še eno pipico tobaka.

Frane: To ti je dobro znano, da na trgu hudičevo malo dobiš za svoje sadeže in za živino, ki jo prirediš, tako malo, da kmalu ne bi bilo mogoče, da bi z izkupičkom pokrili svoje vsakdanje potrebe. To se pravi, da delo tvojih rok ni rentabilno, ni dovolj donosno.

Tone: Res je, ampak čudno je eno, namreč to, da ne manjka lačnih ust, to se pravi, ljudje bi bili že pripravljeni, da naše pridelke pokupijo, in ker so lačni, bi jih gotovo tudi radi boljše plačevali, kot so jih nekoč. Pa jih vendar ne! Jaz se venomer vprašujem, zakaj me-

šanje tako malo kupujejo in zakaj so tako skopi z denarjem.

Frane: Ampak saj ravno za tem grmom leži zajec! Ljudje denarja nimajo, to se pravi malo bolj učeno, njihova plačilna moč je premajhna, tako da so celo nizke današnje cene za to nizko plačilno moč mešanovo previsoke.

Tone: Ampak, človek božji, saj skoro ne morem verjeti, da bi bile naše stvari preveč drage, ko pa jih dajemo tako rekoč skoro zastonj.

Frane: To je že res, da gredo pridelki iz naših rok skoro zastonj — ampak ne pozabi na to, kako dvignejo cene posrezniki, poleg tega pa tudi fiskalne obremenitve, to so, po domače povedano: trošarina, kaldrmina in drugo, kakor se že imenuje.

Tone: Potemtakem je tvoja misel ta, da so radi vsega tega cene naših pridelkov prehude za kupno moč našega prebivalstva.

Frane: Seveda, tako mislim. Torej vidiš, da se vprašanje o dvigu cen poljedelskih pridelkov cepi v dve rogovili: na eni strani gre za denar, ki ga kmet dobi za svoje proizvode; na drugi pa za denar, ki ga konsument lahko izda za svoje potrebe.

Tone: Iz tega je videti, da sta torej obadva, kmet in njegov odjemalec mešan v nepriliki!

Frane: I seveda! In kaj je posledica vsega tega? To mi povej! Ker samo dim puhaš prede, ti jaz povem: kmet mora prodajati svoje pridelke v izgubo, to se pravi, da še svoje režije ne more

pokriti. In kakor hitro je prišlo do tega, da še režije ne zmagaj, je tako, kot bi mu nekdo prerazal kite pod kolonom. Nesposoben je za zdravo gospodarstvo življenje. Konsumenti pa, ki si kmetijskih pridelkov ne morejo nabavljati radi visokih cen, ki so na poti iz kmetijske kašče pa do njih pretirano narasle, trpe škodo na svojem zdravju, ker se ne hranijo, kot treba. Na ta način postaja doslej odporni rod slaboten in dostopen boleznim.

Tone: Eno torej lovi drugo za rep. Kako že pravijo takemu ravnanju naš gospod župnik, kadar začnejo latinske razdirati?

Frane: Circulus vitiosus pravijo oni, začarani krog bi se to reklo po naše. Dokler konsumenti ne bodo imeli toliko plačilne moči, da bodo zložno plačevali cene, ki so nam kmetom za rentabilno gospodarstvo potrebne, toliko časa nima smisla govoriti o dviganju cen, toliko časa bodo naša gospodarstva šla rakovo pot.

Tone: To drži, Frane. Bil sem zadnje čase večkrat v Ljubljani pri sestriki je poročena s Hribarjevim Lipetom, s tistim, ki tramvaj vozi, saj veš. Pogle dal sem po loncih in tudi sam zajel, kadar so postavili kaj predme. Slabo se je, prijatelj, v mestu, ljudje so večkrat lačni kot siti. Plače so majhne, stroški veliki. Stanovanja so trahovito draga, raznih por-stranskih dajatev na kupe. Šole stanejo, sam hudir vedi koliko. Ljudem ne preostane kdo ve koliko za hrano, za mleko, kruh in meso. In še to je za tisti denar šmentano drago. Zato pa vsega manj ku-

nica je bila vsem vaščanom jako priljubljena. Naj ji bo lahka bušečka zemlja, preostalim pa iskreno sožalje.

TRBOVLJE. Na osnovi tiskovnega zakona pošiljamo za prvo prihodnjo številko Vašega lista in isto mesto v priobčitev:

Ni res, da je bil sestanek »Boja«, podružnice Trbovlje omenjeni ponedeljek forsiran od krščanskih socialistov; sklical ga je odbor »Boja« sam, na podlagi pravil organizacije.

Res pa je, da je član »Boja« ki je obenem član krščanske strokovne organizacije, zavrnil očitke nekdanjih članov »Boja« nampram sedanjemu odboru »Boja«. To pa je storil na tem sestanku le kot član »Boja«, ne pa kot član krščansko strokovne organizacije, ali krščanski socialista.

Res je tudi, da je isti omenil potrebo delavske strokovne organizacije za bodoče volitve Bratovske skladnice. To pa je bila njegova naloga kot starega strokovničarja. Tovariški pozdrav: Križnik Filip, t. č. predsednik., Renko Miloč t. č. tajnik.

Francoski bojovníki

»Francoskih frontnih bojovníkov je okoli 3 in pol milijona. Ko se je koncem lanskega leta zdelo, da bo prišlo med Francijo in Nemčijo do spopada zaradi sarskega vprašanja, je šla skupina bojovníkov pod vodstvom dveh poslancev prav do Hitlerja in mu odkrito povedala, da ni med francoskimi bojovníki in nemško državno obrambo nobenega nasprotstva. S tem svojim nastopom so dosegli francoski veterani, da so se začela za Posarje pogajanja med Francijo in Nemčijo. Od februararskih nemirov l. 1934 (velika korupcijska afera Staviskega, ki še do danes ni zaključena), predstavljajo polkovnik de la Rocque (izgovori: dla Rok) in njegovi »ognjeni križi« dejansko francoski fašizem. Polkovnik de la Rocque je tip popolnega fašističnega demagoga (!) V kratkem času je iz svoje majhne skupine bojovníkov ustvaril vojaško organizacijo 300.000 članov, ki naraste vsak dan povprečno za 300 novih rekrutov. Ta organizacija ima celo svoje posebno zrakovplovstvo s popolno opremo. Oblast polkovnika de la Rocque-a je že tako močna, da sta ga celo ministrska predsednika **Doumergue** (izg.: Dumèrg) in Flandin (izg.: Flandèn), preden sta dobila oblast, prosila za pomoč. Polkovnik de la Rocque se zvito varuje, da bi postavil kak izrazit program. Smatra, da geslo: »Odvzemite Francijo politikom in vrnite jo Francozom!« zadostuje, da ga pripelje do oblasti. Ta človek namerava postati v prvi vrsti priprost domoljubni diktator z železno roko, ki bo vzel zadeve v roke, ko se bo parlamentarna demokracija dokončno onemogočila. Združeni socialisti in komunisti sicer grozijo, da bodo preprečili vsak poskus fašističnega državnega prevrata, vendar ni nič kazno, da bi se jim to posrečilo proti možu, kakr-

šen je polkovnik de la Rocque.« (»Novosti.«)

Tisti naši bojovníki, ki so se odrekli prvotni bojovníški misli in hočejo biti »nepolitični po vzorcu francoskih bojovníkov«, kot pravijo, naj preberó te vrstice. Imeli bodo dovolj tvarine za premišljanje.

Slava junakom!

Dne 27. in 29. maja je poteklo 17 let, odkar so avstrijski vojaški rablji v Radgoni ustrelili osem naših fantov, upornikov 97. tržaškega pešpolka. Padli so: Andrej Melihen (26 let), Rudolf Ukovič (24 let), Anton Švab (29 let), Marko Frai (37 let) Peter Hvala (25 let), Liberat Velan (27 let), Rikard Freb (29 let) in Janez Moniako (30 let).

Vzrok smrtne sodbe je bil dolgo pripravljani punt; le-temu je prilila živega ognja slavna majska deklaracija iz leta 1918., katera je na najodločnejši način izrazila voljo slovenskega naroda za ocepitve od krvoločne Avstrije in priključitev k idealu vseh Južnih Slovanov — k Jugoslaviji.

Naši fantje so kipeli v navdušenju za to sveto idejo, pa tudi v sovraštvu do avstrijskih tiranov in krvososov. Niso mogli pričakati, da napoči naš jugoslovanski dan. Uprli so se in bili surovo pobiti v tla od premoči tedaj še vedno živega avstrijskega črnega orla... Njihov sramotni izdajalec in ovaduh je bil vojni žandar I. Zadkovič. Njegove žrtve so padle pod avstrijskimi krogli z zadnjim krikom, polnim groze, proroštva in vere: »Naj živi Jugoslavija!«...

Dne 30. maja dopoldne bodo prenesli njihove kosti iz Gornje Radgone na pokopališče Sv. Petra pri Gornji Radgoni v skupni grob v svečanem žalnem sprevodu. Potek pogrebnih svečanost bo prenašal radio.

Slava junakom, ki jim je bila Jugoslavija vera, upanje in ljubezen!

Naša kmečka zbornica

Nadaljevanje k št. 16.

Volitve v zbornično zastopstvo.

Volitve v zbornično zastopstvo se vrše vsaka tri leta in se mora njih razpis vsem članom-volilcem vsaj tri mesece vnaprej sporočiti.

Takoj po razpisu volitev morajo vse krajevne Kmečke zveze svoje člane o razpisu volitev obvestiti in sklicati sestanek članov, na katerem izvolijo svoje kandidate za občinske zastopnike v zbornici, in zastopnike v občinski volilni odbor, katerega izvolitev se mora takoj sporočiti občinski Kmečki zvezi.

Občinske Kmečke zveze izvolijo tekom enega meseca po razpisu volitev v zbornično zastopstvo občinske volilne odbore, ki sestojijo iz predsednika, dveh zapisnikarjev in po enega zastopnika vsake krajevne Kmečke zveze, oz. vsakega prijavljenega kandidata. Ta občinski volilni odbor

vodi volitve ter določa kraj in prostor, kjer se vršijo.

Temu volilnemu odboru mora vsaka krajevna Kmečka zveza končnoveljavno pisмено javiti vsaj šest tednov pred volitvami imena svojih kandidatov za občinske zastopnike, ter lastnoročno podpisane izjave dotičnih, da kandidature sprejmejo.

Kandidirati za občinskega zastopnika pa sme tudi vsak drug volilec, ki izpolni zahtevane pogoje ter pravočasno prijavi svojo kandidacijo in vplača predpisano takso.

Vsak kandidat za občinskega zastopnika v zbornično zastopstvo mora bivati vsaj eno leto pred volitvami v dotični občini in biti član Kmečke zbornice; biti ne kaznovan (kazni za politične prestopke se ne vpoštevajo) ter biti star vsaj 24 let. Za vsakega prijavljenega kandidata je treba istočasno s prijavo vplačati v blagajno občinske Kmečke zveze takso Din 1000.— za volilne stroške.

Občinski volilni odbor mora v osmih dneh po preteklem roku za prijavitelje kandidatov odposlati v priporočnem pismu seznam vseh kandidatov tajništvu zbornice. Nadalje mora na krajevno običajen način tri nedelje pred volitvami v zbornično zastopstvo zaporedoma javno razglasiti imena prijavljenih kandidatov za občinske zastopnike in kraj, kjer se bodo volitve vršile.

Doma in na tujem

Skoro 2 milijona dinarjev mesečne plače oziroma 22 milijonov na leto prejema filmska igralka Marlena Dietrich! To ji znašate vi, ki imate po 500 do 1000 dinarjev na mesec, ko se drenjate v kinih in gledate bedasti ameriški kič.

Pod ključem. Znanega beograjskega advokata in predsednika judovske cerkvene občine dr. Jakoba Čelebonovića so te dni zaprli, ker ga tožijo po § 133 radi zlorabe uradnega položaja v zvezi z gozdovi kneza Turn-Taxisa. — Zanimivo je, da je par dni prej prišlo ob splošnem navdušenju beograjskih španjolskih židov do sprave med dvema dolejš razprtima strujama, katerih močnejšo vodi baš ta dr. Čelebonović.

Göring, predsednik pruske vlade in nemškega drž. zbora, Hitlerjeva desna roka, je z letalom prispel čez Ogrsko in Bolgarijo v Jugoslavijo. Ustavil se je v Budimpešti in Sofiji, kjer se je sestal z bolgarskim kraljem, ter v Skoplju. Zdj pa ostane s svojim spremstvom nekaj dni v Dubrovniku, nato se odpelje čez Mostar in Sarajevo v Beograd.

Gömbös zahteva, da se Ogrski dovoli enaka oborožitev kot državam Male Antante. Torej še ne bo miru pred Madjari?

Gospodarsko zboljšanje v Ameriki je v veliki nevarnosti, ker je vrhovno sodišče na pritožbo industrijskih in finančnih magnatov razglasilo vse ukrepe prezidenta Roosevelta za rešitev gospodarske krize za protiuslavne. Razveljavljenih je 768 naredb in načrtov, ki določajo najnižje plače in najvišji delovni čas za 22 milijonov delavcev in za 3 milijone podjetij. Vsaj začasno se tudi ukinja pravica delavcev, da se organizirajo in sklepajo

Tajništvo zbornice mora vsaj tri tedne pred dnem volitev doposlati občinskimi Kmečkimi zvezam toliko glasovnic, kolikor članov zbornice je v dotični občini. Vse krajevne Kmečke zveze in vsi posamezni člani morajo vsaj 14 dni pred volitvami dvigniti glasovnice zase ozir. za svoje člane pri občinski Kmečki zvezi. Volilcem v občinah, kjer občinske kmečke zveze še ne obstajajo, dostavi glasovnice tajništvo zbornice.

Na dan volitev se občinski volilni odbor sestane pol ure pred začetkom volitev v volilnem prostoru ter otvori zapisnik o poteku volitev, ki se piše v dveh izvodih in v katerega se vpiše najprej sestava volilnega odbora, tekom volitev in volilnega postopka za vse, kar kdo izmed članov volilnega odbora zahteva, da se dá na zapisnik.

Voli se tako, da vsak član-volilec na dan volitve v času od 7. ure zjutraj do 6. ure zvečer izroči osebno, ali po pismeno pooblaščenemu zastopniku v volilnem prostoru volilnemu odboru svojo zalepljeno glasovnico; v volilni seznam pa se vpiše njegovo ime in članska številka v dokaz, da je volil.

V glasovnici morajo biti vsi kandidati, za katere član glasuje, vpisani s celim imenom in navedbo kraja bivališča. Radirane in popravljene glasovnice ter nepravilno izpolnjene glasovnice so neveljavne.

(Dalje sledi.)

kolektivne pogodbe. Pričakuje se znižanje cen in nova velika brezposelnost. Roosevelt skuša zdaj zlepa doseči, da se reši njegovo dosedanje delo za blagor Amerike. Nekaj sodnikov naj bi torej po mrtvih paragrafi dalo prav nekaj kapitalistom in uničilo milijone delavnih ljudi? Demokracija ka-li?

Končni izid volitev na Čehoslovaškem.

Čehoslovaške stranke: republikanci (agrarci) 45 poslancev in 23 senatorjev, socialni demokrati 38 poslancev in 20 senatorjev, narodni socialisti 28 poslancev in 14 senatorjev, ljudska stranka (katoliška) 22 poslancev in 11 senatorjev, obrtniška stranka 17 poslancev in 8 senatorjev, nacionalno združenje 17 poslancev in 9 senatorjev, fašisti 6 poslancev, avtonomistični blok (Hlinka) 22 poslancev in 11 senatorjev. — Nemške stranke: Henleinova stranka (hitlerjevci) 44 poslancev in 23 senatorjev, socialni demokrati 11 poslancev in 6 senatorjev, kmečka zveza 5 poslancev, krščanski socialci 6 poslancev in 3 senatorji. — Komunisti: 30 poslancev in 16 senatorjev. — Madjarska opozicija: 9 poslancev in 8 senatorjev.

Napredovali so v glavnem hitlerjanci na račun vseh nemških strank, fašisti in obrtniki. Znak nezadovoljnosti zlasti srednjega stanu in vpliv nemške sosedne.

Ljudje zahtevajo svobodo, svoboda pa ljudi!

pujejo. Bašejo se bolj s ceneni stvarmi, samo da je želodec poln.

Frane: Na deželi stvari, kot sam dobro veš, niso kdo ve kaj drugačne. Ker kmet rabi denar, prodaja vse, kar le more. Tako se rado zgodi, da proda več, kot bi smel, tako da mu ostane premalo in da ga zato žuli lakota — podobno kot delavnega delavca.

Tone: Sodeč po vsem tem, kar sva danes ugenila, torej ne bo tako lahko dvigniti cene kmetskim pridelkom. Mi kmetje smo si marsikaj obetali od teh obljub, čeravno mi je nekaj na tihem dejalo: Tone, nikar ne verjemi, stvar ne bo šla tako lahko od rok.

Frane: I seveda! Ako bi v resnici bilo tako lahko, bi bilo že davno storjeno. Ampak ni lahko. Za to je treba umnih glav in požrtvovalnih delavcev ter celih poštenjakov, predvsem pa **takih, ki mislijo na celoto ljudstva**, saj bo življenje v državi dobro le tedaj, ako bodo važna življenjska vprašanja rešena ne le krajevno, ampak v vsej državi, ko se bo kri življenja veselo podila skoz vse žile našega ljudstva od Triglava do Vardarja.

Tone: Torej ti ne verjameš v to, kar se je zadnje čase vse vprek pisalo po naših časopisih, da se bodo dvignile cene kmetskim pridelkom in da bo kmet rešen svoje peze.

Frane: Seveda ne verjamem kar tako tjavendan. Take bistre trditve so kot hiša iz kart. En pihljaj, pa se vse podere. Dokler ne bo pomagano vsem stanovom, toliko časa je škoda govoriti

o pomoči enemu stanu. Meščan je doslej težko kupoval, ker ima malo denarja na razpolago. Ako se cene kmetskim pridelkom dvignejo, se bodo dvignile tudi cene na trgih in posledica tega bo, da bo meščan še manj kupoval. Torej zopet tisto, kar imenujejo naš g. župnik circulus vitiosus — začarani krog.

Tone: Torej, kako bi pa ti mislil, da se da stvar prijeti in od katere strani?

Frane: Jaz nisem strokovnjak ne učenjak. Imam dve tri misli, ki mi jih narekuje pamet. Takole ti povem: človeška družba, ali z našim domačim izrazom: **ljudstvo, je organizem, je kakor telo.** Ako bi rad ohranil telo pri zdravju, ne smeš pomagati samo rokam, ampak vsem udom in vsem organom v enaki meri. Cene kmetskih pridelkov so vezane ne samo nase, marveč na vse ljudstvo. Ne morejo se uspešno izboljšati samo zase, temveč le v okvirju vsega ljudstva, to je v okvirju vse države, ali še drugače povedano: v okvirju splošnega, vse državno telo obsegajočega načrta. Zato je treba izdelati tak načrt, ki bi predvideval pomoč vsem stanovom države, ne samo kmetu, temveč tudi delavcu, uradniku, obrtniku, z eno besedo vsem tistim, ki jim je življenje pretežko. Ta načrt pa bi se moral predložiti javnemu mnenju in svobodni kritiki.

Tone: Presneta stvar! Dobro si povedal. Tako sem te poslušal, da mi je kar pipa ugasnila. Če sem te prav razumel, Frane, si ti bolj za to, da se vse stvari, ki se tičejo države, obravnavajo po nekem načrtu, ki bi bil tako sestavljen, da

bi obsegal celo državno telo in vse stanove. Torej po tvojem ne gre, da bi pomagali zdaj tu zdaj tam, kjer najbolj boli, marveč da se ozdravi vse telo.

Frane: Tako je. Našemu kmetu bo pomagano le tedaj, ako se bo kdo našel, ki bo umno uredil gospodarstvo in organiziral producente, obenem pa seveda organiziral in zavaroval tudi konsumente, ki bo znižal ali odpravil posredne indirektno davke, doklade in kakor se vse to imenuje, ki bo konsumenta osvobodil mnogobrojnih javnih bremen, ki ga pritiskajo k tlom, ter mu zagotovil delo.

Tone: No dobro, to so stvari, ki jim moja pamet ne sledi s posebno lahkoto, ker te besede mojim ušesom niso kdo ve kaj znane. Ampak še to mi povej. Dostikrat berem, da se morajo delavstvu zagotoviti minimalne mezde. Ali bi bilo s tem delavcu omogočeno, da bi več kupoval od kmeta.

Frane: To sredstvo lahko kaj izda, lahko pa tudi ne. Lahko se cene tako zasukajo na trgu, da delavec z minimalno mezdno ne more ničesar kupiti. Zato je treba doseči to, da bo delavcu, ročnemu in umskemu, za vsako koristno delo zagotovljena plača, ki bo zadostna za varen

obstanek delavca samega in njegove družine, to je za zdravo življenje in za kulturni ter socialni napredek.

Tone: To, kar si povedal, se mi zdi, pametno in bo tudi držalo, toliko soli že imam v glavi, da to razumem. Reci mi pa vendar, kdaj in kako bomo to dosegli.

Frane: Gotovo ne prej, dokler ne bomo imeli dovolj bistrih glav in poštenih mož, ki bodo strokovno vsestransko podkovani in ki jim bo častna zadeva, da ta vprašanja, ki nas vse mučijo, rešijo na edino pravi način, tako namreč, da bo vsemu ljudstvu pomagano v enaki meri. To pa se bo doseglo le tedaj, ko nastopijo novi ljudje, mladi, pogumni, podjetni ljudje krepke volje, ki so se zakleli, da po starem ne gre naprej.

Tone: No ja, kje pa so ti mladi ljudje?

Frane: Tudi ti si lahko eden izmed njih. Smisel imaš za nove misli in novo ureditev življenja. Primi za delo, izobražaj se, čitaj, razmišljaj in videl boš, kako se ti bo razjasnilo v glavi in boš verjel da se da svet postaviti na nove temelje, in boš tudi opazil, da ti pipica, ki je tako rad vlečeš, še bolj tekne kot pa sedaj.

Vsakovrstna birmanska darila od priprostitih do najfinejših, po globoko znižanih cenah v najboljši kvaliteti, dobite pri znani Vam tvrdki

F. M. SCHMITT

Pred škofijo 2 — LJUBLJANA — Lingarjeva ul. 4

Pozor! Botri, boterce, stariši! Pozor!

Moška oblačila po meri in izgotovljenja, v veliki izbiri — najcenejše pri Jos. Rojina, Ljubljana.

Ali si poravnal naročnino?

Stevo Kluića, bivšega jugoslovanskega tiskovnega atašeja, so zaprli v Pragi, češ, da se je v Berlinu dogovarjal o borbi proti francosko-jugoslov. zvezi in za skupno mejo med Jugoslavijo in Nemčijo. Češki listi in za njimi tudi naši pišejo, da se je Kluić pogajal v imenu neke skupine »Jugosl. akcije«. Zda izjavlja vodstvo J. A. v beograjski »Politiki«, da Kluić ni nikoli bil njen član, marveč da je to znan agent-provokator, ki ga »neki krogi« rabijo za svoje prozorne namene. Baje se je ta Kluić v podobni zadevi že enkrat »obnesel« v Bolgariji.

Zelene srajce. »V kratkem se bodo pojavile po celi Jugoslaviji, po vseh njenih krajih, po mestih in po vaseh, na kmetih in na delavcih, na trgovcih in na obrtnikih ter na poštenih intelektualcih zelene bojovniške srajce »Zbora«. Spet se bodo pokazali borci, junaki in mučenci, zvrščeni v jeklene vrste, disciplinirani, pogumni in zavedni. Pod zastavo jugoslovanskega ljudskega gibanja »Zbor« se bo zvrstil véliki del jugoslovanskega ljudstva, vsi iskreni in domoljubni ljudje, vsi poštenjaki, vsi, ki imajo hrbtnico in značaj. In še-le tedaj bo ljudska zavest popolnoma prebudena. Tedaj pa bo ta prebudena ljudska zavest nagnala v beg strahopetce in podleže, trinoge in krvose in jih zamašila v mišje luknje, da se ne bodo nikoli več prikazali. — In tedaj se bo rodila nova Jugoslavija, sveža, svobodna, pravična, močna in bogata.«

(»Budjenje«, Petrovgrad.)

Gospodarstvo

Naša zunanja trgovina z Italijo na osnovi kompenzacij.

Zvedeli smo, da je trgovska zbornica v Bariju na Italijanskem zahtevala od svojega konzulata v Zagrebu, da sporoči naslove onih jugosl. tvrdk, ki bi prišle v poštev za kompenzacijske posle z Italijo.

Ta zadeva je velike važnosti ne samo za trgovske kroge, ampak za celo našo javnost. Italija se je odločila, da bo izravnala svojo pasivno trgovsko bilanco napram Jugoslaviji na ta način, da bo toliko blaga pri nas nabavila, kolikor bomo naročili mi od nje. Mi ne odrekamo nobeni državi, da se poskuša ogniti pasivni trgovski bilanci. Toda namera Italije je težak udarec za našo zunanjo

trgovino, posebno za njeno aktivnost. Približno moramo, da je Italija glavni kupec naših poljedelskih proizvodov, lesa, živine in rudarskih sirovin. Ako se bo morala naša trgovina v bodočnosti vršiti le na kompenzacijski bazi, nam preostaja samo dvoje: ali zmanjša Italija svoj uvoz v Jugoslavijo, ali mora Jugoslavija povečati svoj izvoz v Italijo. To vprašanje je zelo važno za nas, ker gre za eno petino zunanje trgovine. Naši merodajni službeni krogi bodo primorani premisliti, na kak način naj bi se naša zunanja trgovina preorientirala. Imamo posla z več državami, ki od nas urvažajo zelo male količine, dočim mi od njih kupujemo neprimerno več. Če bo naša država primorana trgovati na kompenzacijski bazi z onimi državami, ki od nas več kupujejo, bo morala na enak način urediti svoj uvoz z onimi državami, ki so pri nas na zadnjem mestu naše izvozne trgovine. Po sedanjih vesteh se bodo začela trgovska pogajanja med našo državo in Italijo tekotom prihodnjega meseca.

Pri tej priliki opozarjamo merodajne kroge, da je za dravsko banovino najvažnejše, da se dosežejo za vagonne lesne pošiljke v Italiji iste tarife na železnicah, kot jih ima Avstrija.

Trgovina Jugoslavije z Nemčijo.

Ker so pogajanja o dobavi naše pšenice z Avstrijo ostala na mrtvi točki, so se naši merodajni krogi obrnili sedaj na Nemčijo in vse kaže, da bo vsaj tu nekaj uspeha. Če se pogajanja vsoj zaključijo, smemo pričakovati, da prevzame Nemčija od nas 4000 vagonov pšenice. Pač pa je odvisen uspeh teh pogajanj od tega, kako se bo dala zmanjšati zakasnitev vplachila za promet z Nemčijo po kakem novem sistemu v denarnem prometu.

Koliko zaslužijo posredovalci: Paul Hervey, madžarski poslanik v Madridu, je izračunal, da je l. 1933. celotna žitna žetev na svetu znašala okoli 12 milijard francoskih frankov v zlatu. V istem času se je prodalo žitnega kruha za 64 milijard zl. frankov. Razlika 52 milijard je šla v žep posredovalcev, trgovcev z žitom, mlinarjev, prekupčevalcev, finančnikov in pekov. Milijoni in milijoni kmetov in producentov sploh so dobili samo 12 milijard, posredovalci pa 52 milijard.

Saturnus d. d. za industrijo pločevinastih izdelkov Moste pri Ljubljani. Večino delnic tega podjetja, ki je bil od leta 1924 v rokah holandskega kapitala, so prevzeli letos naši domači kapitalisti z ravnateljem g. Karolom Čečem na čelu.

Državni dolgovi v Franciji znašajo po 7000 frankov (20.000 dinarjev) na vsakega

prebivalca. To se tudi bogatim Francozom zdi preveč. — Francija ima v obtoku 80 milijard frankov. Od tega je polovico skritega po raznih »nogavicah«. V Jugoslaviji je približno 60 krat manj denarja v obtoku. Prebivalstva pa ima Jugoslavija samo 3 krat manj kot Francija.

Teden znižanja v Sofiji. Mestna občina v Sofiji je izdala naredbo, v kateri zahteva znižanje gotovih predmetov v dobi enega tedna. Tako n. pr. se pocenijo cene sobam hotelov za 20%, restavracije za 15%, manufakturno in galanterijsko blago za 10%, a knjige za 70%. Zakaj se ne bi tudi pri nas kaj takega uvedlo? Opozarjamo osobito na visoke najemnine.

Izvoz lesa preko Sušaka. Izvoz lesa preko sušacke luke stalno narašča, ne samo v italijanske in druge luke Sredozemskega morja, temveč tudi v severne luke Hamburg in London, kakor tudi v italijanske kolonije v vzhodni Afriki.

Darilo za birmo. Marsikateri boter premišluje, kaj naj bi dal svojemu birmancu za spomin, da mu bo napravil veselje, obenem pa mu tudi koristil. Mestna hranilnica ljubljanska je v ta namen uvedla posebne, okusno opremljene vložne knjižice, ki so prav priporočljivo darilo za birmo. Za naložbo primerne zneska, ki se more vinkulirati tako, da je izplačljiv še le čez nekaj let ali ob polnoletnosti birmanca, se temu pokloni dar, ki na svoji vrednosti vedno narašča, spodbuja birmanca k samostojni štednji, obenem pa ga spominja njegovega botra.

Premog, drva, koks

V. Podobnik, Tržaška c. 16

Telefon 33-13

Cenjeno občinstvo opozarjamo na **HOTEL, RESTAVRACIJO in KAVARNO**

»Metropol«

Ljubljana — vis-a-vis kolodvora.

Senčnat vrt, kegljišče, dvorane za sestanke, shode, prireditve.

Barve, lake, firnež

in vse v slikarsko in pleskarsko stroko spajajoče predmete nudi najugodnejše in v prvovrstni kvaliteti

»Lustra«, V. Laznik, Ljubljana

Gospodarska cesta 8 (poleg Slamiča), telefon št. 27-53

Člani »Boja« s člansko izkaznico, poseben popust!

OGLEDALO DOGODKOV.

(Nadaljevanje s I. strani.)

da mora skušati uveljaviti pri volitvah svoja načela, pridobiti si primerno politično moč in na ta način vplivati v smislu svojih načel na razvoj političnih dogodkov v ožji domovini in v državi. Zgodilo pa se je narobe. Banovinski zbor je na svoji seji dne 3. marca, seveda zopet pod vplivom trojanskih konj, odločil, da bodi »Boj« kot organizacija nepolitičen, vsak posamezni član pa naj nastopa pri volitvah po lastnem preudarku. S tem je bil »Boju« zadan za enkrat »knock out«, bil kot organizacija izločen iz volivne borbe in vsi, ki so vodili volivno kampanjo, z njim sploh niso več resno računali. Saj bi tudi bilo smešno računati z organizacijo, ki se ne zaveda, da bo imela kaj moči le tedaj, ako bo šla svojo lastno pot, ne pa da bo hodila po treh ali več poteh obenem, kajti tako se vsa njena sila razdrobi, da je ni težko potolči.

In tako se je skupina članov O. I. O. — sedaj »izključenih« — odločila, da podpre Ljotičevo državno listo, ki je zastopala v bistvu načela paraliziranega »Boja«. Dimitrije Ljotić je zasnoval v Srbiji gibanje, ki je bilo po idejni vsebini istovetno z gibanjem »Boja«. Stiki »Boja« z Ljotićem so se začeli zgodaj. Članstvo »Boja« je odpravilo korake osrednjega izvršnega odbora, ki jih je ta storil za zblizanje in strnjenje z Ljotićem v vsedržavno ljudsko gibanje »Zbor«. Seveda pa je vse to bilo trn v peti starostrankarjem. V zvezi z Ljotićem bi »Boj« utegnil postati še bolj nevaren. Zato je bilo sklenjeno, da se mora napraviti vse, kar je le možno, da se zveza z Ljotićem izjalovi. Da torej nihče ne bi mogel voditi »Boja« po isti poti, ki jo je hodil Ljotić, je bilo treba več tedaj **Osrednji izvršni odbor**. Ko bi namreč le-ta padel, bi bila odstranjena druga, starim strankam v Sloveniji preteča nevarnost. In

res, pod krinko trditve, da hoče biti članstvo informirano o položaju in o nadaljnjem zadržanju, se je z veliko agitacijo, drvenjem avtomobilov in pošiljanjem okrožnic organiziral izredni delegatski zbor. Ni treba omenjati, da ta umetno izzvani zbor ni bil pristen izraz razpoloženja članstva »Boja«, marveč so spretno zakrinkani neprijatelji »Boja« izkoristili duševno tesnobo članstva, ki je po objavi sklepa banovinskega zbora nedoumevajoče zmajevalo z glavami, češ, mi smo hoteli, da nas vodite, vi pa nas prepustite samim sebi.

Ko so člani O. I. O., zoper katere je bil naperjen izredni delegatski zbor, videli, da ne uživajo več zaupanja organizacije, so odstopili. Seveda je bilo treba sedaj te neupogljive in nespokorjene ustanovitelje, častne člane, govornike, pisce in ideologe »Boja« ter Ljotičeve pristaše uničiti, kajti ako se to ne zgodi, bi »Boj« ostal še vedno na pravi poti. Najlepša prilika je bila tu. Nihče izmed njih ni bil povabljen na izredni delegatski zbor, da bi se mogel zagovarjati. Na tem delegatskem zboru, ki je bil formalno neveljaven, je bila med slučajnostmi, brez posebnega prepričanega obvestila, od razredčenih, napačno ali pomanjkljivo informiranih ter umetno razvnetih delegatov sprejeta odločitev, da se izstopivši člani O. I. O. izključijo iz organizacije. Krivda za to odločitev seveda ne zadeva delegatov, marveč edinole njene organizatorje.

Naloga »Preloma«, ki še vedno stoji, nemajno kot prvi dan, na temelju načel »Boja«, je, da svoje bralce seznanja z dejstvi in da poskuša napačno informiranim članom »Boja« pripomoči do stvarnega pogleda na dogodke. Od vsepovsod prihajajo dopisi, ki upravičeno kritizirajo sklep o izključitvi. V več organizacijah je izključitev tudi povzročila težke krize. Ptuj, Ljutomer, Trbovlje itd. so dokazale, da njihovim članom ni za slepo-

mišenje, ampak za obstoj »Boja« na starih načelih in da jim gre zlasti za načelo toliko poudarjene pravičnosti, katero zahtevajo tudi za izključene člane O. I. O. »Boja«. — Nekateri tovariši svetujejo izključenim, naj prosijo za ponovni sprejem. Ta nasvet — čeprav dobronameran — pa je nesprijemljiv in v bistvu tudi neumestno. Prvič zato, ker je bilo sklepanje o izključitvi, kot je to povedal »Prelom« v svoji številki 15 z dne 17. aprila, nepravilno in se prizadeti ne smatrajo za veljavno izključene. Tega mnenja so tudi naši tovariši po deželi. Drugič pa izključeni smatrajo, da so z neumornim, neplačanim delom, z materialnimi in moralnimi žrtvami, pomagali poldrugo leto in drugi še delj zidati stavbo »Boja« in da je zato »Boj« prav toliko njihov kot koga drugega, zlasti pa prav gotovo vsaj toliko njihov kot tistih, ki niso zanj ničesar drugega storili kot to, da so bili njegovi člani in kot taki izključili iz »Boja« delavce, katerih edina krivda je bila, da so ostali na poti, ki je bila »Boju« od vsega početka začrtana. Umaknili so se nasilju, izključeni so bili nepravilno in smatrajo, da bo vsak pravi mož odobral, ako se ne bodo ponizili do beračenja in trkanja na vrata. Ker so se morali umakniti nasilju, je edino, kar morejo zahtevati, ne pa prositi, pravica, tisto svetlo načelo, ki si ga je »Boj« pred vsemi drugimi zapisal na svoj prapor. Obsojeni so bili brez razprave, po diktatu, obsojeni zato, ker so bili zvesti »Boju« in njegovim idealom, obsojeni ne radi kakšne velike krivde, ampak radi vrlin. To je treba, da se pove, pa naj bo to komu vseč ali ne.

To pa še ni zadostovalo. »Prelom« je kljub vsemu ostal v rokah izključenih tovarišev. Zato so sklenili tisti, ki so zanesli v »Boj« razdor in ga pohabili, da je treba uničiti tudi »Prelom«. Začele so se spletke na vseh koncih in krajih, širile so se vesti, da je v zadnjih zdihih, da nima denarja, odpove-

Odprodajamo več tisoč parov čevljev — cene od 30 do 50% znižane, dokler zaloga traja

Matej Orehek

Export in zaloga »Oro« čevljev, domačega ročnega izdelka.

LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 26.

Jablus

Tvarina iz katere lahko sami napravite izvrstni jabolčnik ali hruškovec brez da rabite naravne pijače. Pripravite se! — Glavno zastopstvo RENIER, Podčetrtek.

Otroški vozički od Din 200 naprej. Dvokolesa od Din 900 naprej. »Sachs« motorji od Din 5000 naprej. Ceniki franko

»TRIBUNA« F. Batjel, Ljubljana, Karlovška 4

BATINE

dobi, kdor kupuje slabe čevlje. Zato kupujte samo dobre, trpežne in elegantne čevlje znamke:

„JARA“

Odprodajamo po 10 do 30% znižanih cenah.

Prodajalne čevljev:

„JARA“

Ljubljana, Sv. Petra c. 20.

Maribor, pri firmi Jos. Martinz, Gosposka ul.

Zagreb, Ilica br. 60.

Brez borbe ni zmage!

Dva kratka gospodarska nasveta. Mažo za čevlje lahko izdelujemo sami. Usnje ohranjujeta v dobrem stanju mast in olje. Če imamo mastne odpadke, jih skuhamo, dodamo nekaj olja iz kosti ter do 15 odstotkov voska. Če naj je maža črna, kupimo v drogeriji takozvani nigrosin. — V času vojske so ponekod izdelovali doma tudi sveče. Za to je treba najprej pločevinastih cevi. Na enem odprtem koncu pritrđimo zamašek, iz katerega sredine vodimo vrstico, zvito iz par pavolnastih niti, po sredini cevi in jo pritrđimo s palčico na drugi strani cevi. Nato vlijemo v cev zgretega loja in ga dolijemo še večkrat, pustimo nato, da se strdi. Prej pa moramo paziti, da ostane vrstica točno v sredini cevi.

Dober oglas v pravem listu se stokrat poplača!